

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

BORDI I MBIKËQYRJES PUBLIKE

KOMISIONI I PROVIMEVE TË AFTËSIVE PROFESIONALE

24.10.2026

“Zbatimi në praktikë i kërkesave të etikës profesionale dhe të biznesit”

Kjo tezë ka tre seksione:

Seksioni I:	22 Pyetje me alternativa (1 pikë secila)	Gjithsej 22 pikë
Seksioni II:	6 Pyetje me shtjellim (4 pikë secila)	Gjithsej 24 pikë
Seksioni III:	9 Ushtrime (6 pikë secili)	Gjithsej 54 pikë

PIKË TOTALE TË TEZËS: 100 Pikë

SEKSIONI I – PYETJE ME ALTERNATIVA (22 x 1 pikë)

1. Çfarë duhet të bëjë audituesi ligjor ose shoqëria audituese kur shkalla e kërcënimeve, krahasuar me masat mbrojtëse, është e tillë që rrezikon pavarësinë?

- a) Të vazhdojë auditimin dhe ta përmendë çështjen vetëm në raportin përfundimtar.
- b) Të kërkojë nga klienti rritjen e tarifës së auditimit.
- c) T'ia delegojë vendimin drejtimit të njësisë ekonomike të audituar.
- d) Të pezullojë përkohësisht vetëm testet e kontrollit, por të vazhdojë angazhimin.
- e) Të heqë dorë nga auditimi ligjor.

Përgjigja e saktë: e)

2. Ku duhet të dokumentohen kërcënimet e rëndësishme që lidhen me pavarësinë e audituesve ligjore ose shoqërisë audituese, dhe masat e marra për shmangien e tyre?

- a) Vetëm në kontratën e punës së ortakut kryesor.
- b) Vetëm në procesverbalin e asamblesë së aksionarëve të klientit.
- c) Në fletët e punës së auditimit.
- d) Vetëm në regjistrin publik të audituesve ligjorë.
- e) Në një njoftim publik në faqen e internetit të klientit.

Përgjigja e saktë: c)

3. Sipas Kodit Ndërkombëtar të Etikës IESBA, për një klient që është Njësi me Interes Publik, partneri i angazhimit mund të shërbejë në këtë rol për maksimumi:

- a) 3 vjet radhazi, pa periudhë 'cooling-off'
- b) 5 vjet radhazi, me periudhë 'cooling-off' 2 vjet
- c) 7 vjet kumulativë, i ndjekur nga një periudhë 'cooling-off' prej 5 vjetësh rresht
- d) 10 vjet radhazi, pa asnjë kufizim tjetër
- e) Pa kufizim kohor, nëse dokumenton pavarësinë çdo vit dhe nuk ka cenim direkt të etikës

Përgjigja e saktë: c)

4. Cilat komunikime duhet të bëjë audituesi ligjor ose shoqëria audituese me komitetin e auditimit të njësisë ekonomike me interes publik?

- a) Të komunikojë vetëm kur pavarësia është cenuar përfundimisht.
- b) Të paraqesë çdo vit shërbimet e tjera shtesë që i ka ofruar subjektit të audituar dhe të diskutojë kërcënimet për pavarësinë dhe masat mbrojtëse të sigurisë të marra kundrejt tyre.
- c) Të diskutojë vetëm tarifën, pa përmendur shërbimet e tjera.
- d) Të dërgojë vetëm raportin e auditimit pas publikimit.
- e) Të kërkojë nga komiteti miratimin e çdo procedure auditimi.

Përgjigja e saktë: b)

5. Çfarë kërkohet të bëhet kur tarifa totale e paguar çdo vit nga një njësi ekonomike me interes publik, për tre vitet financiare të fundit të njëpasnjëshme, është mbi 15% e totalit të honorareve/tarifave të faturuara për auditimet ligjore përkatëse?

- a) T'i komunikohen komitetit të auditimit te njesise ekonomike te audituar ose, në mungesë, personave të ngarkuar me qeverisjen, rrethanat e kërcënimit ndaj pavarësisë dhe masat e marra për zbutjen e tyre.
- b) Të ndërpritet automatikisht auditimi pa bërë asnjë vlerësim tjetër.
- c) Të ulët tarifa deri në 10% brenda 15 ditëve.
- d) Të publikohet detyrimsht kontrata e auditimit në regjistrin publik.
- e) Të zëvendësohet i gjithë komiteti i auditimit.

Përgjigja e saktë: a)

6. Cili shembull i mëposhtëm ilustron më mirë 'kërcënimin e vetë-interesit' ndaj pavarësisë së audituesit ligjor?

- a) Anëtari i ekipit auditon pasqyra financiare të bazuara në të dhëna që vetë firma i ka përgatitur në një shërbim tjetër
- b) Audituesi zotëron drejtpërdrejt aksione të klientit të auditimit
- c) Partneri i angazhimit ka qenë mik i ngushtë personal me drejtorin financiar të klientit për 15 vjet
- d) Klienti kërcënon të mos rinovojë kontratën nëse nuk ndryshohet opinioni i auditimit
- e) Audituesi përfaqëson klientin në një mosmarrëveshje tatimore para autoriteteve

Përgjigja e saktë: b)

7. Shoqëria e auditimit 'ABC' pranon të përfaqësojë klientin e saj të auditimit në një proces gjyqësor kundër autoritetit tatimor, duke mbrojtur publikisht pozicionin e klientit. Ky veprim krijon kryesisht:

- a) Kërcënim vetë-rishikimi
- b) Kërcënim favorizimi
- c) Kërcënim familjariteti
- d) Kërcënim frikësimi
- e) Asnjë kërcënim, pasi shërbimet ligjore janë të palidhura me auditimin

Përgjigja e saktë: b)

8. Kur kryen auditim ligjor, audituesi duhet të ndërmarrë të gjithë hapat e arsyeshëm për të siguruar që pavarësia e tij të mos ndikohet nga:

- a) Konflikte ekzistuese ose të mundshme interesi, marrëdhënie biznesi dhe marrëdhënie të tjera të drejtpërdrejta ose të tërthorta që përfshijnë edhe rrjetin dhe personat nën kontrollin e firmës.
- b) Marrëdhëniet e partnerit nënshkrues me administratorin e klientit.
- c) Interesat financiare që tejkalojnë materialitetin e auditimit.
- d) Marrëdhëniet e krijuara pas fillimit të auditimit.
- e) Marrëdhëniet e partnerit nënshkrues me administratorin e klientit dhe marrëdhëniet e krijuara pas fillimit të auditimit

Përgjigja e saktë: a)

9. Bashkëshortja e drejtuesit të angazhimit të auditimit punon si Drejtore e Financës te klienti i auditimit, në pozicion me ndikim të drejtpërdrejtë mbi të dhënat kontabël. Cila është masa e VETME e përshtatshme sipas Kodit të Etikës?

- a) Dokumentimi i marrëdhënies, pa marrë asnjë veprim tjetër, pasi bashkëshortja nuk është pjesë e ekipit.
- b) Zëvendësimi i drejtuesit të angazhimit me një person tjetër, të palidhur me klientin.
- c) Kufizimi vetëm i qasjes së drejtuesit të angazhimit në module specifike të auditimit.
- d) Njoftim me shkrim drejtuar klientit, pa ndryshuar përbërjen e ekipit.
- e) Rritja e honorarit të auditimit si kompensim për rrezikun shtesë ose nëse nuk pranohet, heqja dorë nga angazhimi.

Përgjigja e saktë: b)

10. Kur audituesi zëvendësohet përpara përfundimit të angazhimit, audituesi paraardhës duhet:

- a) Të asgjësojë dokumentacionin e mbledhur për të ruajtur sekretin profesional.
- b) T'i japë pasardhësit vetëm raportin e vitit të mëparshëm.
- c) T'i sigurojë pasardhësit akses në të gjithë informacionin dhe evidencën përkatëse të mbledhur për njësinë ekonomike.
- d) Të presë autorizim gjyqësor për çdo dokument.
- e) Të mos japë informacion, bazuar në sekretin profesional.

Përgjigja e saktë: c)

11. Sipas kuadrit konceptual të pavarësisë të përcaktuar në Kodin e Etikës IESBA dhe në Ligjin Nr. 10091, cila nga renditjet e mëposhtme përfaqëson MË SAKTË hapat që duhet të ndjekë audituesi ligjor përballë një rrethane që mund të krijojë kërcënim ndaj pavarësisë?

- a) Dokumentimi i rrethanës, informimi i klientit, dhe vazhdimi automatik i angazhimit nëse klienti pajtohet.
- b) Identifikimi i kërcënimit, vlerësimi i nivelit të tij dhe adresimi i tij nëpërmjet eliminimit të rrethanës ose zbatimit të masave mbrojtëse deri në një nivel të pranueshëm.
- c) Njoftimi i menjëhershëm i BMP-së për çdo rrethanë të identifikuar, pa bërë vlerësim paraprak nga vetë audituesi.
- d) Vlerësimi i kërcënimit vetëm në fund të angazhimit, në momentin e nënshkrimit të raportit të auditimit.
- e) Transferimi automatik i angazhimit te një auditues tjetër i firmës, pa vlerësuar nëse kërcënim i mund të ulet.

Përgjigja e saktë: b)

12. Çfarë duhet të bëjë shoqëria audituese kur kryen auditim ligjor ose dhënie sigurie për raportimin e qëndrueshmërisë?

- a) Të caktojë të paktën një ortak kryesor të auditimit apo ortak kryesor të qëndrueshmërisë dhe t'i sigurojë ortakut kryesor të auditimit dhe ortakut kryesor të qëndrueshmërisë burime të mjaftueshme e personel me kompetencat dhe aftësitë e nevojshme.
- b) T'ia delegojë gjithmonë të gjithë angazhimin një eksperti të jashtëm.
- c) Të caktojë vetëm një drejtues administrativ, edhe nëse ai nuk është auditues ligjor.
- d) Të kufizojë stafin në një person për të shmangur konfliktin e interesit.
- e) Të lejojë njësinë e audituar të zgjedhë anëtarët e ekipit dhe të përcaktojë procedurat.

Përgjigja e saktë: a)

13. Sipas Kodit të Etikës, pavarësia kërkohet:

- a) Vetëm në ditën e nënshkrimit të raportit të auditimit, që përfshin periudhën e mbylljes që të sigurohen që janë të pavarur para lëshimit
- b) Vetëm gjatë periudhës financiare që auditohet, pa përfshirë periudhën e vetë angazhimit të auditimit që është në një periudhë të mëvonshme
- c) Gjatë periudhës së angazhimit të auditimit dhe gjatë periudhës që mbulojnë pasqyrat financiare objekt auditimi, duke përfshirë edhe periudhën para pranimit
- d) Vetëm gjatë kohës kur ekipi ndodhet fizikisht në ambientet e klientit
- e) Vetëm pas dorëzimit të raportit final, si masë parandaluese për angazhimin pasardhës

Përgjigja e saktë: c)

14. Një shoqëri auditimi është angazhuar për auditimin ligjor të një njësie ekonomike me interes publik (NJEIP). Klienti i kërkon audituesit të marrë pjesë në vendimmarrjen lidhur me një çështje të menaxhimit, duke argumentuar se vendimin përfundimtar do ta marrë administratori i shoqërisë. Si duhet të veprtojë audituesi?

- a) Ta pranojë shërbimin, sepse vendimi përfundimtar i takon administratorit.
- b) Ta pranojë shërbimin nëse audituesi nuk e nënshkruan dokumentin përfundimtar.
- c) Të refuzojë shërbimin, pasi pjesëmarrja në vendimmarrjen e njësisë së audituar cenon pavarësinë.
- d) Ta pranojë shërbimin nëse komiteti i auditimit e miraton.
- e) Ta pranojë shërbimin nëse pjesëmarrja e audituesit është vetëm këshilluese

Përgjigja e saktë: c)

15. Një konflikt interesi krijon një kërcënim ndaj pavarësisë së audituesit. Cili është veprimi më i përshtatshëm?

- a) Të vazhdojë angazhimin nëse klienti pranon me shkrim ekzistencën e konfliktit.
- b) Të identifikojë dhe vlerësojë kërcënimin dhe të zbatojë masa mbrojtëse; nëse pavarësia mbetet e cenuar, të mos pranojë ose të ndërpresë angazhimin.
- c) Ta konsiderojë konfliktin të parëndësishëm nëse nuk ekziston përfitim financiar.
- d) Ta mbajë konfliktin konfidencial për të mos dëmtuar marrëdhënien me klientin.
- e) Të vazhdojë angazhimin nëse komiteti i auditimit nuk kundërshton.

Përgjigja e saktë: b)

16. Cila nga rrethanat e mëposhtme NUK përbën një nga pesë kategoritë e kërcënimeve ndaj pavarësisë të përcaktuara nga Kodi Ndërkombëtar i Etikës?

- a) Kërcënimi i vetë-interesit
- b) Kërcënimi i vetë-rishikimit
- c) Kërcënimi i mospërputhjes rregullatore
- d) Kërcënimi i avokatisë
- e) Kërcënimi i frikësimit

Përgjigja e saktë: c)

17. Kërcënimi i 'vetë-rishikimit' lind më tipikisht kur:

- a) Audituesi ka interes financiar te një konkurrent i klientit
- b) Anëtar i ekipit të auditimit ka qenë punonjës i klientit deri para një viti
- c) Firma e auditimit ka përgatitur vetë të dhëna kontabël ose pasqyra financiare që më pas do t'i nënshtrohen auditimit nga i njëjti ekip
- d) Klienti ofron dhurata me vlerë të konsiderueshme drejtuesit të angazhimit
- e) Audituesi kryen procedura auditimi për herë të parë te ky klient

Përgjigja e saktë: c)

18. Cili pohim për konfidencialitetin është i saktë?

- a) Detyrimi i konfidencialitetit përfundon automatikisht me përfundimin e angazhimit.
- b) Informacioni konfidencial mund të përdoret për përfitim personal nëse nuk i shkaktohet dëm financiar klientit.
- c) Informacioni konfidencial nuk duhet të zbulohet, përveçse kur ekziston autorizim i përshtatshëm ose një e drejtë apo detyrim profesional apo ligjor për ta bërë këtë.
- d) Informacioni mund t'u komunikohet kolegëve të profesionistit pa kufizim, për sa kohë ata janë profesionistë.
- e) Profesionisti mund ta zbulojë informacionin nëse mendon se publikimi është në interesin ekonomik të klientit.

Përgjigja e saktë: c)

19. Shoqëria e auditimit dhe klienti bien dakord që një pjesë e honorarit të auditimit të varet nga arritja e një rezultati të caktuar financiar të klientit (p.sh. përfitimi nga një transaksion i suksesshëm). Sipas Kodit të Etikës, kjo marrëveshje:

- a) Është e lejuar, përderisa miratohet me shkrim nga drejtimi i klientit dhe është i shprehur qartë faktori matës.
- b) Është e ndaluar, pasi një tarifë variabël për një angazhim auditimi krijon kërcënime të etikës.
- c) Është e lejuar vetëm për klientët jo-NJEIP.
- d) Është e lejuar nëse pjesa e mundshme e honorarit është më e vogël se 15% e honorarit total.
- e) Kërkon vetëm miratimin paraprak të partnerit të angazhimit dhe nëse është e aplikueshme me Komitetin e Auditimit të klientit/Asamblesë.

Përgjigja e saktë: b)

20. Cili është përjashtimi nga ndalimi i zotërimit të interesave përfituese materiale (per audituesin ligjor, shoqerine e auditimit, ortakun kryesor te auditimit te tyre, punonjesit e tyre) në instrumentet financiare të njësive ekonomike të audituar?

- a) Aksionet e blera drejtpërdrejt nga ortaku kryesor i auditimit para fillimit të angazhimit.
- b) Interesat e zotëruara në menyre të terthorte përmes skemave të diversifikuara të investimit kolektiv, përfshirë fondet e menaxhuara të pensionit ose sigurimit të jetës.
- c) Instrumentet financiare të marra si dhuratë nga drejtuesit e klientit.
- d) Çdo investim që përbën më pak se 10 për qind të pasurisë së audituesit.
- e) Aksionet e mbajtura nga një anëtar i ekipit, nëse nuk i deklarohen shoqërisë audituese.

Përgjigja e saktë: b)

21. Cila është periudha kohore minimale para se audituesi ligjor ose ortaku kryesor i auditimit që kryen auditimin ligjor në emër të shoqërisë audituese të marrë ndonje një pozicion të rëndësishëm drejtimi të njësive ekonomike te audituar?

- a) Gjashtë muaj në çdo rast.
- b) Dy vjet në çdo rast, pa përjashtim.
- c) Tre muaj për njësitë e zakonshme dhe gjashtë muaj për njësitë me interes publik.
- d) Një vit vetëm nëse audituesi ka qenë ortak i shoqërisë audituese.
- e) Të paktën një vit; ose për auditimin ligjor të njësive ekonomike me interes publik, të paktën dy vjet.

Përgjigja e saktë: e)

22. Cilat të dhëna duhet të përmbajë regjistri i klientit për çdo klient auditimi?

- a) Vetëm emrin e klientit dhe datën e raportit.
- b) Vetëm emrat e punonjësve të ekipit dhe orët e punës.
- c) Vetëm tarifën e auditimit ligjor, pa tarifat për shërbime të tjera.
- d) Emrin, adresën dhe vendndodhjen e biznesit; emrin e ortakut ose ortakëve kryesorë përkatës; dhe tarifat për auditimin, sigurinë e qëndrueshmërisë dhe shërbime të tjera për çdo periudhë raportuese.
- e) Vetëm informacionin që klienti pranon të publikojë.

Përgjigja e saktë: d)

SEKSIONI II – PYETJE ME SHTJELLIM (6 pyetje x 4 pikë secila pyetje)

Pyetja 1.

Sipas Kodit Ndërkombëtar të Etikës për Profesionistët Kontabël, përmendni dhe shtjelloni shkurt faktorët përkatës, në lidhje me individin dhe klientin e auditimit, që duhet të merren në konsideratë për vlerësimin e nivelit të kërcënimeve të familjaritetit ose të interesit vetjak, kërcënime këto që mund të ndikojnë në mënyrë të papërshtatshme në gjykimin profesional të individit. Këto kërcënime mund të krijohen si rezultat i shqetësimit të individit për humbjen e një klienti afatgjatë, ose të interesit për të ruajtur një marrëdhënie të ngushtë personale me një anëtar të drejtimit të lartë, ose me personat e ngarkuar me qeverisjen.

Përgjigje:

Kodi Ndërkombëtar i Etikës për Profesionistët Kontabël kërkon një vlerësim të mbështetur në fakte, jo vetëm në numrin e viteve. Lidhja e gjatë mund të krijojë kërcënim familjariteti, sepse individ mund të bëhet tepër pranues ndaj pikëpamjeve të klientit, dhe kërcënim interesi vetjak, sepse mund të shqetësohet për humbjen e klientit ose të marrëdhënies personale.

Faktorët që lidhen me individin përfshijnë:

- kohëzgjatjen e përgjithshme të marrëdhënies me klientin, duke përfshirë kohën e kaluar në një firmë të mëparshme;
- kohëzgjatjen e pjesëmarrjes në ekip dhe natyrën e roleve të mbajtura;
- masën në të cilën puna e tij drejtohet, rishikohet dhe mbikëqyret nga personel më i lartë;
- vjetërsinë, autoritetin dhe aftësinë për të ndikuar rezultatin e auditimit;
- afërsinë e marrëdhënies me drejtimin e lartë ose personat që janë të ngarkuar me qeverisjen, si dhe natyrën, shpeshtësinë dhe shtrirjen e kontakteve.

Faktorët që lidhen me klientin përfshijnë natyrën dhe kompleksitetin e çështjeve kontabël e të raportimit financiar dhe nëse ato kanë ndryshuar; ndryshimet në drejtimin e lartë ose personat që janë të ngarkuar me qeverisjen; si dhe ndryshimet strukturore të klientit që ndikojnë natyrën, shpeshtësinë ose shtrirjen e ndërveprimeve.

Faktorët duhen parë së bashku. Nëse kërcënimi nuk është në nivel të pranueshëm, firma mund të ndryshojë rolin e individit, të përdorë një rishikues të përshtatshëm që nuk ka qenë në ekip, të ndryshojë natyrën ose shtrirjen e rishikimit, ose ta largojë individin nga ekipi. Për NJEIP-të zbatohen gjithashtu kufizimet e posaçme të rotacionit.

Pyetja 2.

Një profesionist kontabël ka vlerësuar më parë se marrëdhënia e tij personale me administratorin e Shoqërisë A nuk përbënte kërcënim të rëndësishëm për objektivitetin e tij dhe ka marrë aq masa sa, në atë moment, i ka konsideruar të mjaftueshme. Më vonë, mëson se administratori është bërë aksioner i rëndësishëm i Shoqërisë B, që ka interesa të drejtpërdrejta në rezultatin e angazhimit për të cilin profesionisti është kontraktuar.

Kërkohet:

Analizoni vlerësimin e bërë më parë nga profesionisti kontabël, në situatën e ndryshimit të rrethanave. Si duhet ta trajtojë profesionisti këtë informacion të ri në lidhje me masat mbrojtëse ndaj kërcënimeve?

Përgjigje:

Vlerësimi fillestar i profesionistit kontabël nuk mund të konsiderohet përfundimtar, pasi kuadri konceptual i Kodit IESBA kërkon që kërcënimet ndaj parimeve themelore të rivlerësohen sa herë që dalin informacione të reja ose ndryshojnë rrethanat që kanë shërbyer si bazë për vlerësimin e mëparshëm.

Në rastin konkret, fakti që administratori i Shoqërisë A është bërë aksioner i rëndësishëm i Shoqërisë B, e cila ka interesa të drejtpërdrejta në rezultatin e angazhimit, mund të krijojë ose të rrisë kërcënimet e familjaritetit dhe interesit vetjak, duke cënuar veçanërisht objektivitetin e profesionistit.

Për këtë arsye, profesionisti duhet të rivlerësojë natyrën e marrëdhënies personale, rëndësinë e interesit ekonomik të administratorit dhe ndikimin e mundshëm në gjykimin e tij profesional. Njëkohësisht, duhet të shqyrtojë nëse masat e marra më parë mbeten të përshtatshme dhe të mjaftueshme për reduktimin e kërcënimeve në një nivel të pranueshëm.

Nëse është e nevojshme, duhet të merren masa shtesë, si rishikimi i pavarur i punës ose ndryshimi i përgjegjësi në angazhim. Nëse kërcënimet nuk mund të eliminohen ose të reduktohen në një nivel të pranueshëm, profesionisti duhet të refuzojë vazhdimin e aktivitetit përkatës ose të tërhiqet nga angazhimi.

Si përfundim, masat mbrojtëse të mëparshme nuk mbeten automatikisht të vlefshme. Ato duhet të rivlerësohen në dritën e informacionit të ri, duke zbatuar gjykimin profesional dhe testin e palës së tretë të arsyeshme dhe të informuar.

Pyetja 3.

Gjatë një angazhimi të auditimit ligjor, audituesi identifikon një marrëdhënie financiare me njësinë e audituar që mund të ndikojë në pavarësinë e tij. Pas vlerësimit të situatës, audituesi arrin në përfundimin se kërcënimi mund të ulet në një nivel të pranueshëm nëpërmjet masave të përshtatshme.

Kërkohet:

Shpjegoni çfarë duhet të përmbajë evidenca e dokumentimit profesional të kësaj situate dhe pse dokumentimi i arsyetimit të audituesit është i rëndësishëm për vlerësimin e pavarësisë dhe të masave të marra.

Përgjigje:

Audituesi duhet të dokumentojë në fletët e punës së auditimit natyrën dhe rrethanat e marrëdhënies financiare të identifikuar, kërcënimet që ajo krijon ndaj pavarësisë, vlerësimin e rëndësisë së tyre, si dhe kërkesat përkatëse të Kodit IESBA dhe legjislacionit të zbatueshëm.

Dokumentimi duhet të përfshijë masat konkrete të marra për eliminimin ose reduktimin e kërcënimit në një nivel të pranueshëm, si dhe arsyetimin profesional që mbështet përfundimin e audituesit. Në këtë vlerësim duhet të merren në konsideratë natyra dhe madhësia e marrëdhënies financiare, ndikimi i saj i mundshëm në objektivitetin dhe gjykimin profesional, si dhe perceptimi i një pale të tretë të arsyeshme dhe të informuar.

Dokumentimi është i rëndësishëm sepse siguron një evidencë të qartë dhe të verifikueshme të mënyrës se si është trajtuar kërcënimi, mundëson rishikimin e punës dhe kontrollin e cilësisë, si dhe demonstroi se përfundimi mbi pavarësinë mbështetet në një analizë profesionale të argumentuar.

Megjithatë, audituesi duhet të verifikojë fillimisht nëse marrëdhënia financiare lejohet nga kërkesat e pavarësisë. Nëse bëhet fjalë për një interes financiar të ndaluar shprehimisht, ai nuk mund të bëhet i pranueshëm vetëm përmes masave mbrojtëse ose dokumentimit.

Dokumentimi duhet të pasqyrojë jo vetëm masat e marra, por edhe faktet dhe arsyetimin që justifikojnë përfundimin se pavarësia është ruajtur.

Pyetja 4.

Një klient auditimi që nuk është NJEIP i kërkon shoqërisë së auditimit të vlerësojë një aktiv afatgjatë jo-materiale. Vlera është materiale për pasqyrat financiare dhe vlerësimi kërkon supozime shumë subjektive. Rezultati do të auditohet nga e njëjta shoqëri auditimi.

Kërkohet:

Identifikoni kërcënimin dhe përcaktoni nëse shërbimi mund të ofrohet.

Përgjigje:

Krijohet kërcënim vetërishikimi: firma do të auditojë një vlerë që e ka përcaktuar vetë dhe mund të mos e vlerësojë objektivisht gjykimin e mëparshëm. Materialiteti i rezultatit dhe shkalla shumë e lartë e subjektivitetit e bëjnë kërcënimin veçanërisht të rëndësishëm.

Edhe pse klienti nuk është NJEIP, Kodi IESBA e ndalon shoqërinë ose rrjetin të ofrojë një shërbim vlerësimi kur vlerësimi përfshin një shkallë të konsiderueshme subjektiviteti dhe do të ketë efekt material në pasqyrat financiare mbi të cilat firma do të japë opinion. Të dy kushtet plotësohen; prandaj shërbimi nuk mund të ofrohet. Ekipi i ndarë ose rishikuesi i pavarur nuk e heq këtë ndalim.

Klienti mund të angazhojë një vlerësues të jashtëm dhe drejtimi duhet të mbajë përgjegjësinë për supozimet dhe rezultatin. Firma e auditimit mund të përdorë specialist të vetin për të vlerësuar evidencën e auditimit, pa marrë përgjegjësinë e drejtimit për përcaktimin e vlerës.

Pyetja 5.

Shpjegoni rregullin e “ndërrimit” / rotation për partnerët kryesorë të auditimit të NJEIP-ve. Diskutoni periudhat e ndryshme të “shkëputjes së përkohshme” / (cooling-off) për secilin rol. Argumentoni dallimet e përgjegjësiave midis roleve si dhe kufizimet e aktivitetit gjatë kësaj periudhe.

Përgjigje:**Rregulli i ndërrimit**

- Qëllimi është të parandalohet kërcënimi i familjaritetit dhe i vetë-interesit që krijohet nga lidhja e gjatë e të njëjtit individ me të njëjtin klient (Kodi, Seksioni 540).
- Zbatohet për partnerët kryesorë të auditimit: partneri i angazhimit, rishikuesi i kontrollit të cilësisë së angazhimit dhe çdo partner tjetër kryesor, që merr vendime ose gjykime të rëndësishme për çështje thelbësore të auditimit.
- Kufiri 'time-on' është maksimumi 7 vjet kumulativë (jo domosdoshmërisht rradhazi) në rolin përkatës të njëjti klient NJEIP. Pas tij individi largohet nga roli dhe nis periudhën e shkëputjes, brenda së cilës nuk mund të rikthehet.

Periudhat e shkëputjes së përkohshme sipas rolit

- Partneri i angazhimit: 5 vjet rresht.
- Rishikuesi i kontrollit të cilësisë së angazhimit: 3 vjet rradhazi.
- Partnerët e tjerë kryesorë të auditimit: 2 vjet rradhazi.

Arsyetimi i dallimeve midis roleve

- Partneri i angazhimit mban përgjegjësinë kryesore, drejton ekipin, nënshkruan raportin dhe ka kontaktin më të ngushtë dhe më të gjatë me drejtimin dhe të ngarkuarit me qeverisje; prandaj kërcënimi i familjaritetit është më i lartë dhe periudha është më e gjata (5 vjet).
- Rishikuesi i cilësisë nuk e drejton punën dhe nuk ka kontakt të rregullt me klientin, por vlerëson në mënyrë objektive gjykimet kryesore para raportit; kërcënimi është më i ulët, por zgjatja e shërbimit mund të dobësojë objektivitetin e tij, ndaj kërkohen 3 vjet.

- Partnerët e tjerë kryesorë kanë përgjegjësi të kufizuar në çështje, njësi ose fusha të veçanta dhe ndikim më të vogël mbi opinionin e përgjithshëm; kërkojnë 2 vjet. Parimi: kohëzgjatja e shkëputjes është proporcionale me nivelin e përgjegjësisë, ndikimin mbi rezultatin e auditimit dhe shpeshtësinë e ndërveprimit me drejtimin e klientit. Për kombinim rolesh zbatohen rregulla të veçanta sipas viteve të shërbyera në secilin rol.

Kufizimet e aktivitetit gjatë shkëputjes

- Nuk mund të jetë anëtar i ekipit të angazhimit dhe as të ushtrisë kontrollin e cilësisë për këtë auditim.
- Nuk mund të konsultojë ekipin ose klientin për çështje teknike ose specifike të industrisë, transaksione apo ngjarje që ndikojnë auditimin (përveç diskutimeve të kufizuara për punën e vitit të fundit të shërbimit, kur është e rëndësishme).
- Nuk mund të drejtojë ose koordinojë shërbimet profesionale të firmës ndaj klientit dhe as të mbikëqyrë marrëdhënien e firmës me klientin.
- Nuk mund të ushtrijë asnjë rol tjetër (përfshirë shërbime joauditimi) që sjell ndërveprim të shpeshtë ose të rëndësishëm me drejtimin e lartë ose me të ngarkuarit me qeverisje, ose ndikim të drejtpërdrejtë mbi rezultatin e auditimit.

Shënim mbi Ligjin nr. 10091

- Neni 42 (i ndryshuar) parashikon zëvendësimin e ortakut kryesor pas 7 vjetësh, rikthim jo më parë se 3 vjet dhe kufi të përgjithshëm 10-vjeçar të angazhimit. Kur rregullat ndryshojnë, zbatohet kërkesa më e rreptë, përveç kur ligji e ndalon.

Pyetja 6.

Shpjegoni si duhet të veprojë audituesi kur Kodi IESBA dhe legjislacioni ose rregulloret vendase parashikojnë kërkesa të ndryshme për të njëjtën çështje të pavarësisë.

Përgjigje:

Audituesi duhet të identifikojë saktë fushën e zbatimit dhe të përmbushë njëkohësisht Kodin dhe kërkesat vendase. Kur legjislacioni ose rregullorja është më kufizuese se Kodi, zbatohet kërkesa më e rreptë. Kur Kodi është më kufizues dhe ligji nuk e ndalon zbatimin e tij, zbatohet gjithashtu kërkesa më e rreptë e Kodit.

Në rastin e rrallë kur ligji ose rregullorja e pengon profesionistin të përmbushë një pjesë të Kodit, ligji/rregullorja mbizotëron për atë konflikt, por profesionisti duhet të respektojë të gjitha pjesët e tjera të Kodit. Konflikti nuk zgjidhet duke zgjedhur dispozitën më të favorshme.

Audituesi duhet të dokumentojë krahasimin, bazën ligjore, konsultimet teknike/juridike dhe përfundimin. Nëse kërkesat e zbatueshme ose parimet themelore nuk mund të përmbushen, duhet të refuzojë ose të përfundojë angazhimin, duke respektuar detyrimet e raportimit. Në Shqipëri, kërkesat e Kodit IESBA të miratuara sipas kuadrit vendas janë pjesë e kuadrit të detyrueshëm profesional.

SEKSIONI III - USHTRIME (9 Ushtrime x 6 pikë secili)

Ushtrimi 1.

Klienti “ABC sh.a.”, që ofron shërbime turistike dhe organizon paketa pushimesh për klientët e tij, i dhuron drejtuesit të angazhimit dhe familjes së tij një udhëtim pushimesh gjithë-përfshirës jo luks (udhëtim i cili në treg ka një vlerë të arsyeshme), gjatë periudhës në të cilën është duke u zhvilluar auditimi.

Klienti e paraqet këtë udhëtim si një gjest të zakonshëm mirësjelljeje, vlerësimi dhe respekti ndaj drejtuesit të angazhimit dhe familjes së tij, pa e lidhur shprehimisht ofertën me ndonjë kërkesë, favor apo vendim të veçantë në lidhje me auditimin. Oferta bëhet gjatë procesit të auditimit dhe përpara përfundimit të angazhimit.

Kërkohet:

- Vlerësoni nëse kjo dhuratë krijon kërcënim të pranueshëm.
- Përcaktoni veprimin e menjëhershëm që duhet të ndërmerret drejtuesi i angazhimit.
- Përshtatni çfarë duhet dokumentuar dhe raportuar brenda shoqërisë audituese për të shmangur përsëritjen.

Përgjigje:

a) Vlerësimi i kërcënimit

- Jo, kërcënimin nuk është i pranueshëm. Një udhëtim gjithë-përfshirës për drejtuesin e angazhimit dhe familjen, me vlerë tregu të arsyeshme dhe i ofruar gjatë auditimit, nuk mund të konsiderohet i papërfillshëm dhe pa pasoja. Kodi (Seksioni 420) e lejon pranimin e dhuratave dhe mikpritjes vetëm kur vlera është e tillë.
- Kriteri është perceptimi i palës së tretë të arsyeshme dhe të mirinformuar, jo qëllimi i deklaruar nga klienti. Fakti që oferta paraqitet si mirësjellje dhe nuk lidhet shprehimisht me favore nuk e ndryshon vlerësimin. Krijohen kërcënime vetë-interesi dhe familjariteti (edhe frikësimi, nëse klienti më vonë pret reciprocitet).
- Asnjë masë mbrojtëse nuk e ul kërcënimin në nivel të pranueshëm, ndaj dhurata duhet refuzuar (Neni 33/2–3 i Ligjit nr. 10091).

b) Veprimi i menjëhershëm

- Refuzimi i menjëhershëm dhe formal i ofertës (mundësisht me shkrim), për të gjithë përfituesit, pa pritur përfundimin e auditimit.
- Njoftimi i menjëhershëm i partnerit të etikës/pavarësisë dhe i drejtimit të firmës, edhe pse oferta u refuzua; drejtuesi i angazhimit nuk e vendos vetëm rastin.
- Informimi i klientit (drejtimi dhe, kur ka, komiteti i auditimit) për politikën e firmës mbi dhuratat dhe mikpritjen.
- Nëse dhurata ishte pranuar ose përdorur, kthehet ose shpërblehet me vlerën e tregut dhe rasti vlerësohet si shkelje e pavarësisë (Kodi, Seksioni 400, shkeljet).

c) Dokumentimi dhe raportimi brenda firmës

- Dokumentim në dosjen e angazhimit dhe në regjistrin e dhuratave si data, ofruesi, natyra dhe vlera e vlerësuar, përfituesit, rrethanat (faza e auditimit), vlerësimi i kërcënimit, vendimi i marrë dhe komunikimi me klientin (Neni 33/6).
- Raportim të funksioni i etikës/pavarësisë dhe të partneri përgjegjës, jo vetëm të drejtuesi i angazhimit; regjistrim në regjistrin qendror të ofertave të refuzuara dhe të pranuar.
- Vlerësim nëse oferta tregon presion ose ofertë të mëparshme; sipas rastit, rritje e skepticizmit profesional, rishikim nga partneri i pavarur dhe diskutim me komitetin e auditimit për NJEIP (Neni 47/1/c).
- Masa parandaluese si politikë me shkrim për dhuratat me prag vlera, trajnim periodik i stafit, konfirmim i pavarësisë, njoftim i klientit në letrën e angazhimit dhe monitorim përmes kontrollit të cilësisë.

Ushtrimi 2.

Klienti “ABC sh.a.” i propozon shoqërisë audituese një marrëveshje sipas së cilës, përveç honorarit standard të auditimit, shoqëria do të përfitojë edhe një shumë të përcaktuar si 1% të vlerës së një transaksioni kombinim biznesi që klienti pret ta finalizojë me sukses gjatë vitit financiar objekt auditimi.

Sipas propozimit, pagesa shtesë do të bëhet vetëm nëse ky transaksion realizohet me sukses. Për rrjedhojë, vlera e përfitimit të shoqërisë do të varej drejtpërdrejt nga përfundimi dhe vlera e këtij transaksioni. Transaksioni pritet të jetë me rëndësi për aktivitetin dhe pozicionin financiar të shoqërisë dhe mund të ketë ndikim në informacionin financiar që do të jetë objekt i auditimit.

Kërkohet:

- a) Vlerësoni nëse kjo marrëveshje është e lejueshme sipas Kodit të Etikës dhe arsyetoni përgjigjen.
- b) Propozoni si duhet të strukturohet honorari në mënyrë të pranueshme.
- c) Shpjegoni pasojën për shoqërinë nëse pranon dhe zbaton këtë marrëveshje pa e adresuar kërcënimin.

Përgjigje:

a) A është e lejueshme marrëveshja?

Marrëveshja e propozuar nuk është e lejueshme. Pagesa shtesë prej 1% të vlerës së transaksionit, e kushtëzuar nga realizimi me sukses i tij, përbën honorar të kushtëzuar (contingent fee), pasi shpërblimi i shoqërisë audituese varet drejtpërdrejt nga rezultati i një transaksioni të klientit.

Kodi IESBA ndalon honoraret e kushtëzuara për angazhimet e auditimit. Në rastin konkret, kjo marrëveshje krijon edhe një kërcënim të interesit vetjak, pasi shoqëria audituese do të kishte interes ekonomik në përfundimin me sukses të një transaksioni që mund të ndikojë në informacionin financiar objekt auditimi.

Ky ndalim nuk mund të kapërcehet me masa mbrojtëse, miratimin e klientit apo me faktin se shoqëria përfiton njëkohësisht edhe honorarin standard të auditimit.

b) Si duhet të strukturohet honorari?

Honorari duhet të përcaktohet mbi baza objektive dhe të pavarura nga rezultati ekonomik i klientit, duke marrë në konsideratë natyrën dhe kompleksitetin e angazhimit, kohën e nevojshme, burimet profesionale dhe përgjegjësitë e audituesit.

Ai mund të jetë një shumë fikse ose të bazohet në kohën dhe punën e kryer. Çdo pagesë shtesë duhet të lidhet me shërbimet reale të auditimit dhe jo me realizimin, suksesin apo vlerën e transaksionit.

c) Cilat janë pasojat nëse marrëveshja pranohet dhe zbatohet?

Pranimi dhe zbatimi i marrëveshjes do të përbënte shkelje të kërkesave të pavarësisë, duke cenuar objektivitetin dhe besueshmërinë e auditimit. Shoqëria audituese mund të përballet me pasoja profesionale, rregullatore dhe disiplinore, sipas kuadrit të zbatueshëm.

Nëse marrëveshja është pranuar ose zbatuar, shoqëria duhet të vlerësojë shkeljen, ndikimin e saj në pavarësi dhe në punën e kryer, si dhe të ndërmarrë veprimet korrigjuese dhe njoftimet e kërkuara. Nëse pavarësia nuk mund të sigurohet, angazhimi nuk duhet të vazhdojë.

Honorari prej 1% duhet të refuzohet. Shpërblimi i audituesit duhet të jetë i pavarur nga rezultati i transaksionit dhe nga interesat ekonomike të klientit.

Ushtrimi 3.

Një anëtar i ekipit të auditimit, i cili është i përfshirë në mënyrë aktive në angazhim dhe ka marrë pjesë në kryerjen e procedurave të auditimit, zhvillon një intervistë pune me klientin për pozicionin e Drejtuesit Financiar. Anëtar i ekipit nuk e ka informuar paraprakisht drejtuesin e angazhimit dhe as drejtuesit e shoqërisë për interesin e tij për pozicionin. Intervistat zhvillohen gjatë periudhës së auditimit dhe ndërkohë që anëtar i vazhdon të kryejë procedura auditimi për të njëjtin klient.

Situata zbulohet nga drejtuesi i angazhimit gjatë zhvillimit të auditimit. Në këtë moment, anëtar i ekipit ka kryer tashmë një pjesë të konsiderueshme të punës së auditimit, duke përfshirë procedura që lidhen me informacionin financiar dhe proceset e brendshme të klientit.

Kërkohet:

- a) Identifikoni kërcënimin në këtë rast.
- b) Përshkruani veprimet e menjëhershme që duhet të ndërmerren pasi zbulohet situata.
- c) Shpjegoni ndikimin në punën e auditimit tashmë të kryer nga ky anëtar.

Përgjigje:

a) Kërcënimi

- Kërcënim vetë-interesi, pasi anëtar i ka interes personal për t'u punësuar nga klienti, prandaj mund të mos e sfidojë drejtimin, të zbusë gjetjet ose të ulë skepticizmin profesional për të ruajtur shansin e punësimit (IESBA, Seksioni 524; Neni 33/2 i Ligjit nr. 10091).
- Si kërcënime të lidhura janë frikësimi dhe familjariteti, sepse klienti si punëdhënës i mundshëm ndikon mbi anëtarin; rëndësia është e lartë, sepse ai është i përfshirë aktivisht në procedura mbi informacionin financiar dhe proceset e brendshme.
- Rrethanë shtesë është anëtar i nuk e njoftoi firmën, në kundërshtim me politikën që kërkon njoftim kur nisin negociatat e punësimit; kjo ngre edhe çështje integriteti.

b) Veprimet e menjëhershme

- Largimi i menjëhershëm i anëtarit nga ekipi i angazhimit dhe pezullimi i aksesit në dosjen e auditimit (masa kryesore).
- Njoftimi i menjëhershëm i partnerit të etikës/pavarësisë dhe i drejtimit të firmës; zëvendësimi me anëtar tjetër me përvojë të krahasueshme dhe rivlerësimi i burimeve dhe i kohës së auditimit.
- Përcaktimi i datës kur nisën negociatat dhe i procedurave që anëtar i ka kryer që nga ajo datë.
- Veprim ndaj shkeljes së politikës së firmës (mosnjoftimi) dhe dokumentimi i rastit; kur ka ndikim të rëndësishëm, informim i të ngarkuarve me qeverisje.

c) Ndikimi në punën e kryer

- Puna e anëtarit, veçanërisht nga fillimi i interesit për punësim, nuk pranohet pa rishikim: gjykimet e rëndësishme që ai ka marrë rishikohen nga një anëtar më i lartë ose nga partner i pavarur (IESBA, Seksioni 524).
- Procedurat kritike mbi informacionin financiar dhe proceset e brendshme rikryhen ose plotësohen kur gjykimi ishte i rëndësishëm; vlerësohet nëse evidenca mbetet e mjaftueshme dhe e përshtatshme. Nëse data e saktë nuk mund të përcaktohet, rishikimi shtrihet në të gjithë punën e tij.
- Nëse nuk arrihet siguri e arsyeshme, merret parasysh ndikimi mbi opinionin ose tërheqja nga angazhimi (Neni 33/3); i gjithë rishikimi dokumentohet në fletët e punës (Neni 33/6).

Ushtrimi 4.

Shoqëria e auditimit “Audit” sh.p.k është angazhuar për të audituar pasqyrat financiare të shoqërisë “ABC” sh.p.k. Gjatë periudhës raportuese, një punonjës i shoqërisë së auditimit ka ofruar shërbime kontabiliteti për klientin, duke përfshirë regjistrimet kontabël dhe llogaritjen e zhvlerësimit të aktiveve afatgjata materiale. Në vijim, shoqëria e auditimit propozon që i njëjti punonjës të jetë pjesë e ekipit të auditimit, me përgjegjësinë për të kontrolluar saktësinë e regjistrimeve kontabël dhe të llogaritjeve të zhvlerësimit të përgatitura më parë prej tij.

Kërkohet:

- a) Identifikoni kërcënimin ndaj respektimit të parimeve themelore të etikës profesionale që paraqitet në këtë rast dhe shpjegoni arsyen e krijimit të këtij kërcënimi.
- b) Identifikoni masat mbrojtëse që mund të zbatohen për ta eliminuar kërcënimin ose për ta ulur atë në një nivel të pranueshëm.
- c) Vlerësoni nëse punonjësi mund të jetë pjesë e ekipit të auditimit.
- d) Shpjegoni veprimet që duhet të ndërmerren shoqëria e auditimit nëse kërcënimi nuk mund të ulet në një nivel të pranueshëm.

Përgjigje:

a) Kërcënimi që paraqitet në rastin studimor është kërcënimi i vetërishikimit. Ky kërcënim krijohet sepse punonjësi i shoqërisë së auditimit “Audit” sh.p.k. ka përgatitur më parë regjistrimet kontabël dhe llogaritjet e zhvlerësimit për klientin “ABC” sh.p.k., ndërsa më pas propozohet të auditojë të njëjtën punë. Si rezultat, punonjësi do të kontrollonte dhe vlerësonte punën e vet të mëparshme. Kjo mund të ndikojë në objektivitetin dhe gjykimin profesional të tij, duke e bërë më të vështirë identifikimin e gabimeve në regjistrimet kontabël ose në llogaritjet e zhvlerësimit.

b) Në përputhje me Kodin, shoqëria e auditimit mund të marrë këto masa:

- Të mos e caktojë punonjësin për kontrollin e punës së kryer prej tij, por të caktojë një auditues tjetër që nuk ka marrë pjesë në përgatitjen e regjistrimeve kontabël dhe llogaritjeve të zhvlerësimit.
- Të kryejë një rishikim të pavarur, nga një profesionist i kualifikuar që nuk ka qenë i përfshirë në shërbimet e kontabilitetit.
- Të ndajë përgjegjësitë ndërmjet personave që ofrojnë shërbime kontabiliteti dhe personave që kryejnë auditimin.
- Të sigurojë që drejtimi i klientit, të marrë përgjegjësinë përfundimtare për regjistrimet kontabël, politikat kontabël, vlerësimet dhe pasqyrat financiare.

Këto masa mund të ndihmojnë në uljen e kërcënit, por nuk e bëjnë automatikisht të pranueshëm shërbimin. Duhet të vlerësohen natyra e shërbimit dhe niveli i kërcënit, sipas Kodit të Etikës.

c) Punonjësi nuk duhet të jetë përgjegjës për auditimin e regjistrimeve dhe llogaritjeve që ka përgatitur vetë. Gjithashtu përfshirja e tij në detyra të tjera duhet të varet nga vlerësimi i kërcënimeve dhe kërkesat për pavarësi konform standardeve të Kodit të Etikës. Pra vazhdimi i angazhimit varen nga lejueshmëria e shërbimit dhe nga mundësia reale për t'i ulur kërcënimet në një nivel të pranueshëm.

Kodi parashikon që nëse klienti nuk është njësi ekonomike me interes publik, punonjësi mund të marrë pjesë në detyra të tjera të auditimit vetëm nëse kërcënimet vlerësohen dhe ulen në një nivel të pranueshëm, duke respektuar kërkesat e Kodit të Etikës. Nëse klienti është njësi ekonomike me interes publik, zbatohet ndalimi i parashikuar në Kodin e Etikës për ofrimin e shërbimeve të kontabilitetit dhe mbajtjes së librave kontabël nga firma e auditimit, me përjashtimet e kufizuara të përcaktuara në Kod.

d) Në përputhje me kuadrin konceptual të Kodit Ndërkombëtar të Etikës për Profesionistët Kontabël (IESBA), nëse kërcënimi i vetërishikimit nuk mund të eliminohet ose të ulet në një nivel të pranueshëm, shoqëria e auditimit duhet:

- Të eliminojë rrethanën që krijon kërcënimin, për shembull, duke mos e caktuar punonjësin për auditimin e regjistrimeve kontabël dhe llogaritjeve të zhvlerësimit që ka përgatitur vetë.
- Të zbatojë masa mbrojtëse të përshtatshme, nëse këto mund ta ulin kërcënimin në një nivel të pranueshëm.
- Nëse kërcënimi vazhdon të jetë i papranueshëm, të refuzojë ose të përfundojë shërbimin apo angazhimin përkatës, në përputhje me kërkesat etike dhe ligjore të zbatueshme.

Ushtrimi 5.

Audituesja A, ka qenë anëtare e ekipit të auditimit, jo drejtuese angazhimi, të klientit “ABC sh.a.” për 3 vite radhazi. Gjatë kësaj periudhe, ajo ka marrë pjesë në procedurat e auditimit dhe ka pasur akses në informacionin financiar, proceset e brendshme dhe çështje të tjera të rëndësishme të klientit. Në maj 2025, Audituesja A ka përfunduar angazhimin e saj si anëtare e ekipit të auditimit dhe e ka lënë ekipin e auditimit. Tetë muaj më vonë, në janar 2026, ajo punësohet nga “ABC sh.a.” në pozicionin Drejtore e Kontabilitetit. Punësimi i saj ndodh pikërisht në periudhën kur ekipi i ri i auditimit po planifikon auditimin e pasqyrave financiare të vitit 2025.

Kërkohet:

- a) Identifikoni kërcënimet e krijuara nga ky rast dhe pse periudha 8-mujore është e rëndësishme.
- b) Përcaktoni nëse pranimi/vazhdimi i angazhimit të auditimit për vitin 2025 është i mundur dhe në cilat kushte.
- c) Rekomandoni masat mbrojtëse specifike që ekipi aktual i auditimit duhet të zbatojë.

Përgjigje:

- a) Kërcënimet e identifikuar nga ky rast janë si vijon:

- Familjaritet, pasi ajo njeh metodologjinë, ekipin, rreziqet dhe qasjen e auditimit, prandaj ekipi mund të bëhet i mbështetur te ajo ose më pak kritik (Kodi, Seksioni 524).
- Frikësim/Intimidim, pasi si Drejtore e Kontabilitetit ajo është tani në pozicion me ndikim mbi regjistrat dhe pasqyrat financiare dhe mund të ushtrojë presion mbi ish-kolegët.
- Vetë-interes (për t'u verifikuar) nëse bisedimet për punësim nisën ndërkohë që ishte ende në ekip.

Periudha 8-mujore është e rëndësishme, pasi koha e kaluar nga largimi nga ekipi është faktor në vlerësimin e kërcënimit; 8 muaj janë të shkurtër, ajo largohet brenda vitit 2025 që auditohet dhe ka njohuri të freskëta të ekipit. Është nën pragun e 12 muajve që Kodi dhe Ligji përdorin për partnerët kryesorë (Neni 47/2: 1 vit, ose 2 vjet për NJEIP), të cilat nuk zbatohen drejtpërdrejt këtu pasi ajo nuk ishte partnere, por tregojnë rrezikun.

- b) Pranimi/vazhdimi i angazhimit për 2025

- Angazhimi mund të pranohet ose vazhdojë, por me kushte. Pavarësia nuk cenohet automatikisht kur anëtari ish-ekipi punësohet nga klienti, me kusht që firma të sigurojë se nuk mbetet lidhje e rëndësishme me të, dhe ajo nuk përfiton pagesa ose përfitime nga firma përveç atyre të përcaktuara paraprakisht dhe të pa materializuara, dhe nuk merr pjesë më në veprimtarinë e firmës.
- Firma vlerëson kërcënimet (pozicioni i saj te klienti, përfshirja me ekipin, koha nga largimi, roli i mëparshëm) dhe i ul në nivel të pranueshëm me masa mbrojtëse.
- Nëse mbetet lidhje e rëndësishme ose kërcënimet nuk mund të ulen, firma nuk e pranon ose heq dorë nga angazhimi (Neni 33/3 dhe Neni 35/2/c).

- c) Masat mbrojtëse

- Modifikimi i planit të auditimit, me procedura më të pa-parashikueshme dhe më shumë procedura thelbësore/detajeve për zërat që ajo kontrollon.
- Caktimi i anëtarëve të ekipit me përvojë të mjaftueshme në raport me të dhe heqja e anëtarëve me lidhje personale të ngushta me të.
- Rishikim i kontrollit të cilësisë nga partner i pavarur për fushat ku ajo ka ndikim, si politikat dhe vlerësimet kontabël.
- Mbrojtja e informacionit të auditimit (materialiteti, planifikimi, kampionimi) dhe komunikim me të ngarkuarit me qeverisje; i gjithë vlerësimi dokumentohet (Neni 33/6).

Ushtrimi 6.

Shoqëria “Audit” sh.p.k kryen auditimin ligjor të një njësie ekonomike me interes publik. Drejtimi i njësisë i kërkon shoqërisë audituese të marrë përsipër vendimin se cilin nga dy sisteme të kontrollit të brendshëm duhet të zbatojë klienti dhe t'i japë udhëzime stafit për zbatimin e sistemit të zgjedhur. Partneri i auditimit argumenton se kjo është vetëm këshillë profesionale dhe se mund të kryhet nga një ekip tjetër i shoqërisë së auditimit. Drejtori i përgjithshëm thotë se vendimi formal do të miratohet nga ai, por kërkon që audituesi të përcaktojë se cili sistem duhet zgjedhur dhe si duhet zbatuar.

Kërkohet:

- a) Shpjegoni nëse audituesi mund të marrë vendimin ose të drejtojë zbatimin e sistemit të kontrollit të brendshëm.
- b) Shpjegoni nëse miratimi formal nga drejtori e ndryshon, ose jo natyrën e përgjegjësisë.
- c) Përcaktoni në këtë situatë se çfarë këshillimi mund të japë audituesi.

Përgjigje:

a) A mund të marrë audituesi vendimin ose të drejtojë zbatimin e sistemit të kontrollit të brendshëm?

Jo. Shoqëria audituese nuk mund të marrë vendimin për zgjedhjen e sistemit të kontrollit të brendshëm dhe as të drejtojë zbatimin e tij, pasi këto veprime përbëjnë marrje përsipër të përgjegjësisë të drejtimit të klientit.

Sipas Kodit IESBA, audituesi nuk mund të marrë përgjegjësi menaxheriale për klientin e auditimit. Zgjedhja e sistemit, përcaktimi i mënyrës së zbatimit dhe drejtimi i stafit janë vendime që i përkasin administrimit të njësisë ekonomike.

Në rastin konkret, klienti është NJEIP dhe neni 25 i Rregullores së BMP-së ndalon shërbimet joaudituese që kërkojnë pjesëmarrjen e audituesit në vendimmarrjen ose drejtimin e njësisë së audituar. Përdorimi i një ekipi tjetër brenda së njëjtës shoqërie audituese nuk e eliminon këtë ndalim.

Për më tepër, përfshirja në projektimin ose zbatimin e kontrollit të brendshëm mund të krijojë kërcënim të vetërishikimit, nëse audituesi duhet të vlerësojë më vonë funksionimin e sistemit.

b) A e ndryshon miratimi formal nga drejtori natyrën e përgjegjësisë?

Jo. Miratimi formal i vendimit nga drejtori i përgjithshëm nuk e ndryshon natyrën e veprimtarisë nëse, në thelb, zgjedhja e sistemit dhe përcaktimi i mënyrës së zbatimit bëhen nga audituesi.

Drejtimi i klientit duhet të ruajë përgjegjësinë reale për vlerësimin e alternativave, marrjen e vendimit, mbikëqyrjen e zbatimit dhe funksionimin e sistemit. Një miratim thjesht formal nuk e bën të lejueshme marrjen e përgjegjësisë të drejtimit nga audituesi.

c) Çfarë këshillimi mund të japë audituesi?

Audituesi mund të japë këshillim teknik brenda kufijve të lejuar të pavarësisë, duke identifikuar dobësitë e kontrollit të brendshëm, duke shpjeguar karakteristikat dhe rreziqet e alternativave, si dhe duke paraqitur rekomandime për shqyrtim nga drejtimi.

Megjithatë, ai nuk duhet të zgjedhë sistemin në emër të klientit, të marrë përgjegjësinë për projektimin ose zbatimin e tij, apo të drejtojë stafin gjatë implementimit.

Për një NJEIP, edhe shërbimi këshillues duhet të vlerësohet në raport me ndalimet e posaçme për shërbimet joaudituese, përfshirë ato që lidhen me sistemet e kontrollit të brendshëm dhe menaxhimin e riskut që ndikojnë në informacionin financiar.

Shoqëria audituese duhet të refuzojë marrjen e vendimit dhe drejtimin e zbatimit. Ajo mund të ofrojë vetëm këshillim profesional të lejuar, pa zëvendësuar përgjegjësitë e drejtimit dhe pa cenuar pavarësinë.

Ushtrimi 7.

Audituesja A është drejtuesja e lartë e një ekipi auditimi në një angazhim rishikimi me objekt të kufizuar të klientit 'ABC' sh.p.k. Gjatë periudhës së angazhimit, bashkëshorti i saj ngrihet në detyrë si drejtor finance dhe bëhet përgjegjës për përgatitjen dhe paraqitjen e pasqyrave financiare të ndërmjetme të klientit. Audituesja A vazhdon edhe për 12 dite pune duke rishikuar llogaritë e arkëtueshme dhe parashikimet e fluksit të mjeteve monetare të përgatitura nën drejtimin e bashkëshortit të saj. Audituesja A i tregon partnerit të angazhimit për pozicionin e punës së bashkëshortit të saj, vetëm pasi puna në terren është pothuajse e përfunduar.

Kërkohet:

- a) Çfarë kërcënimesh lindin në situatën e mësipërme si dhe masat mbrojtëse që parashikohen në situata të tilla?
- b) Shpjegoni në cilat rrethana mund të qëndrojë në ekip Audituesja A?

Përgjigje:

a) Çfarë kërcënimesh lindin dhe cilat masa duhet të merren?

Emërimi i bashkëshortit të Auditueses A si drejtor finance i klientit krijon kërcënime serioze të familjaritetit dhe interesit vetjak ndaj pavarësisë dhe objektivitetit të saj.

Bashkëshorti është anëtar i familjes së ngushtë dhe, në pozicionin e drejtorit financiar, ka përgjegjësi të drejtpërdrejta për përgatitjen dhe paraqitjen e pasqyrave financiare të ndërmjetme që janë objekt i angazhimit të rishikimit.

Sipas Kodit IESBA, një individ nuk mund të jetë pjesë e ekipit të auditimit ose rishikimit kur bashkëshorti i tij është drejtues i klientit ose ushtron ndikim të rëndësishëm mbi përgatitjen e informacionit financiar objekt i angazhimit.

Në rastin konkret, situata rëndohet nga fakti që Audituesja A ka vazhduar punën për 12 ditë, duke rishikuar informacione të përgatitura nën drejtimin e bashkëshortit, dhe e ka njoftuar partnerin vetëm kur puna në terren ishte pothuajse e përfunduar.

Për këtë arsye, shoqëria audituese duhet të largojë Audituesen A nga ekipi, të vlerësojë ndikimin e situatës në pavarësinë e angazhimit dhe të shqyrtojë punën e kryer prej saj gjatë periudhës së konfliktit. Kur është e nevojshme, procedurat përkatëse duhet të rishikohen ose të përsëriten nga një profesionist i pavarur.

Situata, vlerësimi dhe veprimet korrigjuese duhet të dokumentohen. Rishikimi i pavarur i punës mund të ndihmojë në adresimin e pasojave, por nuk e bën të lejueshme vazhdimin e Auditueses A në ekip ndërkohë që ekziston papajtueshmëria.

b) Në cilat rrethana mund të qëndrojë në ekip Audituesja A?

Në rrethanat e përshkruara, Audituesja A nuk mund të qëndrojë në ekip, pasi bashkëshorti i saj mban pozicionin e drejtorit financiar dhe ka ndikim të drejtpërdrejtë mbi informacionin financiar që po rishikohet.

Pjesëmarrja e saj mund të rishqyrtohet vetëm nëse ndryshojnë rrethanat që krijojnë papajtueshmërinë dhe përbushen kërkesat e pavarësisë. Për shembull, largimi i bashkëshortit nga pozicioni përkatës mund të kërkojë një vlerësim të ri, por nuk e eliminon automatikisht papajtueshmërinë për një periudhë raportimi gjatë së cilës ai ka ushtruar ndikim mbi informacionin financiar objekt i angazhimit.

Shoqëria duhet të marrë parasysh edhe periudhën e mbuluar nga angazhimi dhe të vlerësojë nëse ekzistojnë ende kërcënime që pengojnë përfshirjen e saj.

Si përfundim, në situatën konkrete, Audituesja A duhet të largohet nga ekipi. Shoqëria duhet të vlerësojë ndikimin e shkeljes dhe të sigurojë që përfundimi i angazhimit të mbështetet në punë të kryer në përputhje me kërkesat e pavarësisë.

Ushtrimi 8.

Një klient i auditimit i detyrohet shoqërisë së auditimit 8,000,000 lekë për punën e auditimit të vitit të kaluar. Detyrimi është diskutuar midis palëve për shtatëmbëdhjetë muaj dhe është material për shoqërinë e auditimit. Partneri i angazhimit synon të lëshojë raportin e auditimit të vitit aktual pa marrë pagesën, duke përfshirë një rishikues të pavarur ose duke vlerësuar zyrtarisht nëse shuma e arkëtueshme është ekuivalente me një hua. Partneri i angazhimit thotë se tarifat e papaguara janë një çështje mbledhjeje, jo një çështje pavarësie.

Kërkohet:

- a) A përbëjnë automatikisht tarifat e vonuara një kërcënim të pavarësisë?
- b) Çfarë masash mbrojtëse mund të adresojnë kërcënimin?
- c) Në cilat rrethana do të zbatoheshin dispozitat e shkeljes?

Përgjigje:

a) Tarifat e papaguara krijojnë kërcënim interesi vetjak, por nuk përbëjnë automatikisht shkelje në çdo rast. Duhet vlerësuar rëndësia e shumës për firmën, kohëzgjatja, arsyet e mospagesës dhe aftësia/vullneti i klientit për të paguar. Këtu 8 milionë lekë, materialiteti dhe 17 muajt e bëjnë kërcënimin të lartë. Kur një pjesë e rëndësishme mbetet e papaguar për kohë të gjatë, firma duhet të përcaktojë nëse ajo është ekuivalente me një hua dhe nëse është e përshtatshme të vazhdojë ose të riemërohet.

b) Në përgjithësi pritet pagesa para lëshimit të raportit vijues. Masat mund të përfshijnë pagesën e plotë ose të konsiderueshme, një plan të besueshëm shlyerjeje që ul ekspozimin, rishikim nga një profesionist i përshtatshëm që nuk ka marrë pjesë në angazhim, komunikim me personat e ngarkuar me qeverisjen dhe rivlerësim të integritetit të drejtimit. Një rishikues i pavarur nuk e zëvendëson analizën e huas dhe as nuk e bën automatikisht të pranueshme një shumë materiale të vjetër.

c) Dispozitat e shkeljes zbatohen kur firma arrin në përfundimin se është shkelur një kërkesë e Pjesës 4A—p.sh. kur vazhdon pa bërë vlerësimin e kërkuar, kur ekspozimi konsiderohet hua e ndaluar, ose kur kërcënimi nuk është adresuar. Atëherë eliminohet/përfundohet interesi, vlerësohet rëndësia dhe ndikimi, merren masa për pasojat, komunikohet me personat e ngarkuar me qeverisjen, vendoset nëse angazhimi mund të vazhdojë dhe dokumentohet gjithçka.

Ushtrimi 9.

Drejtuesi i angazhimit të auditimit të “ABC sh.a.”, e cila është klient auditimi, trashëgon papritur rreth 2% të aksioneve të klientit, një vlerë jomateriale. Trashëgimia njoftohet gjatë periudhës së auditimit të pasqyrave financiare për vitin 2025, rreth tre javë përpara përfundimit të procedurave të auditimit. Drejtuesi i angazhimit merr dijeni menjëherë për trashëgiminë dhe informon shoqërinë e auditimit, por interesi financiar ende nuk është përfutur. Deri në momentin e trashëgimisë, drejtuesi i angazhimit nuk ka pasur ndonjë interes të drejtpërdrejtë financiar në këtë klient dhe ka qenë përgjegjës për drejtimin dhe mbikëqyrjen e punës së ekipit të auditimit.

Kërkohet:

- a. Identifikoni kërcënimin që krijohet dhe nivelin e tij.
- b. Përcaktoni veprimin që ndërmerret nëse eliminohet interesi financiar dhe afatin përkatës, sipas kërkesave të Kodit IESBA për interesat financiare të marra jashtë vullnetit (në mënyrë pasive).
- c. Shpjegoni çfarë duhet të bëhet me punën e auditimit të kryer deri në atë moment nga drejtuesi i angazhimit.

Përgjigje:

a) Kërcënimi dhe niveli

- Kërcënim vetë-interesi pasi interes financiar i drejtpërdrejtë te klienti i auditimit (Kodi, Seksioni 510).
- Niveli është i papranueshëm. Kodi ndalon çdo interes të drejtpërdrejtë (ose të tërthortë material) te klienti për anëtarët e ekipit, pavarësisht madhësisë; fakti që 2% është jo material nuk e ndryshon vlerësimin, dhe asnjë masë mbrojtëse nuk e ul kërcënimin përveç eliminimit të interesit. Meqenëse interesi ende nuk është përftuar, kërcënimi është i mundshëm dhe bëhet shkelje nëse interesi mbahet pas përfutimit (Neni 33/4 i Ligjit nr. 10091).

b) Veprimi dhe afati

- Interesi i marrë me trashëgimi, që nuk lejohet, duhet të eliminohet menjëherë, pasi përfituesi është anëtar i ekipit dhe drejtues i angazhimit. Afati 'sa më shpejt të jetë e mundur' zbatohet vetëm për personat jashtë ekipit.
- Meqenëse interesi ende nuk është përftuar, rruga më e pastër është të mos përftohet (heqja dorë nga pjesa në aksione) ose të shitet në çastin e përfutimit.
- Derisa interesi të eliminohet, drejtuesi i angazhimit largohet nga roli dhe zëvendësohet me person tjetër të kualifikuar; firma njoftohet menjëherë (ky veprim u krye).

c) Puna e kryer nga drejtuesi i angazhimit

- Puna e kryer deri në trashëgimi nuk është automatikisht e pavlefshme, pasi ai nuk kishte interes gjatë saj. Megjithatë, gjykimet e marra pas dijenisë për trashëgiminë dhe udhëheqja e ekipit duhet të rishikohen.
- Një partner i pavarur ose drejtuesi i ri rishikon gjykimet e rëndësishme dhe dokumentacionin e drejtuar prej tij përpara nënshkrimit të raportit; procedurat rikryhen ose plotësohen kur nevojitet; raporti nënshkruhet nga drejtuesi i ri.
- Rasti dokumentohet në fletët e punës (Neni 33/6) dhe, për NJEIP, diskutohet me komitetin e auditimit (Neni 47/1/c). Nëse interesi nuk eliminohet në kohë, zbatohen procedurat për shkeljen.

S U K S E S E !